

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési Ára:
 Helyben negyedévre . . . 3 korona.
 Egészévre . . . . . 12 . . .
 Vidéken: negyedévre . . . 5 . . .
 Egészévre . . . . . 20 . . .

László József
 laptulajdonos.

Szentmiklósi József
 felelős szerkesztő.

Egyes szám ára 4 öllér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Csapó-utca 9 sz. — Telefon . 275
 Kéziratok nem adtnak vissza.

Uj katonai biráskodás.

Debreczen, július 21.

Az évtizedek óta készülő katonai büntető-kódex tegnap óta a megvalósulásnak ismét egy újabb és valóban döntő stádiumába jutott. Azt lehet mondani, hogy az előkészítés munkájának legfőbb nehézségein immár túl vagyunk.

A katonai hatóságok teljesen előkészítették a maguk részéről az új katonai büntető-törvénykönyv előadói tervezetét és azt tüzetes, tekintélyes kötetre rugó indokolással ellátva, tegnap átadták a magyar, valamint az osztrák kormánynak.

A kódexet tudvalevőleg a magyar és az osztrák honvédelmi miniszteriumok kodifikáló bizottságai, a közös hadügyminiszterium hasonló célból kiküldött bizottságával egyetértésben és a közös munkában vállalt igyekezettel készítették elő. A roppant gonddal és nagy körültekintéssel járó, évek hosszú során keresztül folytatott anyaggyűjtés és tervezetések után első sorban megállapították az új katonai büntető-kódex alapelveit, rendszerét és tárgykörét.

Midőn erre nézve mind a három

katonügyi miniszterium teljes egyértelműséggel megállapodásra jutott, hozzá fogtak a kódex első előadói tervezetének és indokolásának kidolgozásához.

Erre vonatkozólag felváltva, Budapesten és Bécsben, több hónapra keresztül szakadatlanul folytatták a munkát a múlt őszi óta.

Eppen a nyári szünet előtt, a képviselőház legutolsó ülésének egyikén Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter már előre jelentette, hogy a magyar kormány legkésőbb július hó folyamán birtokába jut a hadügyi kormány részéről kidolgozott és véglegesen szövegezett katonai büntető-kódex első előadói tervezetének.

Ez az esemény, mely ezen törvényhozási munkának befejezése tekintetében hatalmas lépést jelent, tegnap tényleg be is következett.

Most ezt a katonai büntető-eljárásra vonatkozó javaslat-tervezetet ki fogják adni az osztrák és a magyar igazságügyi miniszteriumoknak. Ezeknek kebelében működő, e célból kiküldött bizottságoknak pedig az lesz a feladatuk, hogy a katonai közegek által kidolgozott elő-

adói tervezetet a saját álláspontjukból átnézzék és megbírálják. Ennek megtörténte után az esetleges javításokkal véglegesen szövegezett előadói tervezetet, mint törvényjavaslatot, úgy az osztrák, mint a magyar törvényhozáshoz beterjesztik alkotmányos tárgyalás és elfogadás végett.

Örömmel jegyezzük fel, hogy ez immár csak igen rövid idő kérdése — mert a még hátralevő előkészítési munkával előreláthatólag hamarosan végeznek az érdekelt miniszteriumok, miután az eddigi dolgozaton valóban kevés kiigazítani való maradt. Hisz a legkiválóbb szakemberek közreműködésével jött létre a tervezet. E szerint rövid idő múlva hadseregünk és honvédségünk modern, a büntetőjog-tudomány mostani színvonalának megfelelő büntető-törvénykönyv és büntető eljárás birókába jut. Az évtizedes kívánságok és követelések, a melyeket a magyar országgyűlésen évtizedeken keresztül megújítottak, végre teljesülésbe mennek. A régi ígéretes valósággá lesz.

A mostani katonai büntető-törvénykönyv és büntető eljárás régi és elavult.

A „Szabadság” tarczája.

Levél Bártfáról.

Bártfafürdő, jul. 22.

Kedves Szerkesztő Uram!

A fürdőlevelekkel úgy vagyunk már ma, mint „En Csillag Anna az ő reklámozó Loreley hajnövesztő pomádéjával.

A nagy közönség csak a címet olvassa, a többi hagyja. Mert avval tisztában van az olvasó közönség, hogy minden fürdőlevél tele van ozondus levegővel, Comforttal, nyájas fürdőigazgatóval és szeretetreméltó fürdőorvossal, bájos asszonykával és szerelmes leánykával, stb. stb.

Hát én bizony minderről mit sem irok.

Elsősor, mert az évszázados Bártfafürdő ezen dieséródákra nem szorult, másodsor, mivel Bártfafürdő megfordította a természet sorrendjét: nem vénül,

hanem fiatalodik. Erdeje, berendezése, szóval mindene vedlett és vedlik, fiatal, úde arczot vévén fel a vénheft ránczos és szeplős arcz helyébe.

Még a kétszázéves Szatory és Thaház is, a melyek már úgy oda illettek a vén Bártfához, mint az ősz szakál a nagyapóhoz, — még azokra is ráragadt a haladás, a megújodás vágya és — kapták magukat és új habitusba bujtak akár a vén rák „vedlés után.”

Nincs már itt semmi a régi Bártfából, csak a Viztorony villa, a hol e sorokat írom. Mert én, aki 30 év óta ismerem Bártfafürdőt, csak nem tudok hűtlen lenni a régi állapothoz, miért is nem szállok meg a nagyhangzú és fényes-berendezésű szállodákba, hanem az én régi — Viztoronyomba. Subrosa azonban megvallom, hogy ez a Viztorony-villa — a legolesőbb.

Ezek után hadd térjek át levelem tulajdonképeni tárgyára.

Napok óta az a théma foglalkoztatja a napisajtót, hogy miért nem fregmentálják a Magyar fürdőket? A felelet

rá az, hogy a Magyar fürdők drágák, hogy nincs meg bennök az a kényelem, ami a külföldi fürdőkben meg van.

Ismerek sok külföldi fürdőt; Osztrák ország valamennyi neves fürdőjében fordultam meg és mondhatom, hogy a külföldi és az Osztrák fürdők nyuznak így, a hogy csak lehet. Igaz, hogy ők a beretvát édes mézzel bekeverik és — jólötte udvariasak

Hogy a lakás viszonyok a külföldi fürdőkben kedvezőbbek, mint nálunk, annak oka abban rejlik, hogy az osztrákfürdők nagy része nincs is szezonló: kötve. Karlsbadot, Franzensbadot, Marienbadot, Tepliszet, az év 12 hónapjából 8—9 hónapon át látogatják.

Ischlet, Bodent, Badenbadent, Auszet, stb. Májustól, októberig fregmentálják. És mit tapasztalnak a magyar fürdőben? Azt, hogy június hó elején alig lézeng bennök pár száz vendég. Augusztus vége felé pedig alig van már bennök valaki. Ez az átka a magyar fürdőknek. És miért van ez így? Azt is megmondom.

Csőd alatti árverés

A Biedermann E. és Fia cég esődtömegéhez leltározott butorok és irodai felszerelések utóbbiak között egy nagy és egy kisebb pénzszekrény f. évi augusztus, hó 4-ik napján délután 3 órakor, Piacz-utca 42. szám alatt bírósági végrehajtó közbejötténél nyilvános árverésen elfognak adatni. Az elárverelendő tárgyakat vagy azok árjegyzékét az érdeklődőknek megmutatom.

Debreczen, 1902. július hó.

Dr. Körösi Kálmán
ügyvéd, esődtömeggondnok.
Piacz-utca 71.

Legjobb minőségű

**kékkő, raffia-hancs és 000
000000 kötöző fonal**

legolesóbban kapható
CZEGLÉDI és POLGÁRNÁL.

TÓTH GYULA

vaskereskedő DBRECZEN,

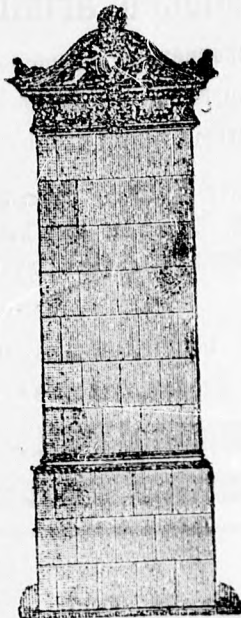
Piacz és Kossuth-utca sarkán.

Ajándékos raktárát: vas, szer-
szem, épületvaslás, házi-, kerti-
és konyha felszerelésekben.

Hatvan. 2. szám alatti raktáramban

nagy választék magyar és bud-
apesti gyártmányu **porcellan**
kályhákban, valamint első minő-
ségű vasbutorok, fürdőkádak, jeg-
szekrények és fényezett fémárak.

Szolid kiszolgálás. — Jutányos árak.

Hirdetések

a SZABADSÁG napilap számára.
jutányos áron felvételnek.

Jensen-Calcop

Vastartalmu táp- és erősítőszert, vérképző és idegszilárdító

kellemes ízzel, könnyű eméssel.

Tessék az orvosoknál tudakolni.

Kapható minden gyógyszerárban.

Főraktár Hajdumegye számára

Muraközy László gyógyszerésztől

Eladó macsi-földek.

A Debreczeni Első Takarékpénztár tulajdonát képező mintegy
372 kat. holdnyi kitűnő minőségű.

Pa. macsi tanya-föld

5-től 20 holdas parcellákba osztva is eladó.

A birtokmegosztási tervszetről, az eladási feltételekről s
egyébb idevonatkozó részletekről készséggel ad felvilágosítást a
Debreczeni Első Takarékpénztár igazgatósága, illetőleg ezen intézet
titkárja.

Közbenjárók nem díjaztatnak.

Debreczen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.

Gummi

és halhólyagelismert legbiztosabb óv-
szer, eredeti párisi csomagolásban.
Orvosi tekintélyek ajánlata szerint
teljesen biztos és ártalmatlan, tu-
czatja 2, 4, 6, 8, 10, 12, 16 korona.
Capot americans (rövid): 4, 6, 8, 10.
Diana-öv (havi kötszer) 8-11 korona.
Dusan felszerelt raktár: irrigátorok,
fecskendők, suspensoriumokban stb.
Pessarium oclusivum. Mezinga tanár
szerint csak orvosi rendeletre ada-
tik ki.

Uj! Aut vaglnal spray! **Uj!**
a legbiztosabb és legkényel-
mesebb női különlegesség ára kor. 15.
Képes árjegyzéket, zárt borítékban, titok-
tartás mellett.

Keleti J. orvos-sebészeti mű- és kötszer-
gyár. Alapítva 1878.
Budapest, IV., Koronaherczeg-u. 17.

1348.902.

Hirdetmény.

A folyó év július 7-én egy drb.
világos pej 4 éves kanca nyakán
balról ismeretlen bélyegű, vágott
farku csillagos 200 korona értékű
ló fogatott fel gazdátlanul, mely ki
nem sajátítás esetén a folyó évi
augusztus 8-án nyilvános árverésen
a város házánál eladatni fog.

Hajdu-Nánás 1902 július 18.

CSOHÁNY LÁSZLÓ
polgármester.

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:
 Helyben negyedévre . . . 3 korona.
 Egészévre . . . . . 12 . . .
 Vidéken: negyedévre . . . 5 . . .
 Egészévre . . . . . 20 . . .

László József
 laptulajdonos.

Szentmiklósi József
 felelős szerkesztő.

Egyes szám ára 4 fillér.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Csapó-utca 9 sz. — Telefon: 275
 Kéziratok nem adtnak vissza.

Új katonai bíráskodás.

Debreczen, július 21.

Az évtizedek óta készülő katonai büntető-kódex tegnap óta a megvalósulásnak ismét egy újabb és valóban döntő stádiumába jutott. Azt lehet mondani, hogy az előkészítés munkájának legfőbb nehézségein immár túl vagyunk.

A katonai hatóságok teljesen előkészítették a maguk részéről az új katonai büntetőtörvénykönyv előadói tervezetét és azt tüzetes, tekintélyes kötetre rugó indokolással ellátva, tegnap átadták a magyar, valamint az osztrák kormánynak.

A kódexet tudvalevőleg a magyar és az osztrák honvédelmi miniszteriumok kodifikáló bizottságai, a közös hadügyminiszterium hasonló célból kiküldött bizottságával egyetértésben és a közös munkában vállalt igyekezettel készítették elő. A roppant gonddal és nagy körültekintéssel járó, évek hosszú során keresztül folytatott anyaggyűjtés és tervezgetések után első sorban megállapították az új katonai büntető-kódex alapelveit, rendszerét és tárgykörét.

Midőn erre nézve mind a három

katonai miniszterium teljes egyértelműséggel megállapodásra jutott, hozzá fogtak a kódex első előadói tervezetének és indokolásának kidolgozásához.

Erre vonatkozólag felváltva, Budapesten és Bécsben, több hónapon keresztül szakadatlanul folytatták a munkát a múlt ősz óta.

Éppen a nyári szünet előtt, a képviselőház legutolsó ülésének egyikén Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszter már előre jelentette, hogy a magyar kormány legkésőbb július hó folyamán birtokába jut a hadügyi kormány részéről kidolgozott és véglegesen szövegezett katonai büntető-kódex első előadói tervezetének.

Ez az esemény, mely ezen törvényhozási munkának befejezése tekintetében hatalmas lépést jelent, tegnap tényleg be is következett.

Most ezt a katonai büntető-eljárásra vonatkozó javaslat-tervezetet ki fogják adni az osztrák és a magyar igazságügyi miniszteriumoknak. Ezeknek kebelében működő, e célból kiküldött bizottságoknak pedig az lesz a feladatuk, hogy a katonai közegek által kidolgozott elő-

adói tervezetet a saját álláspontjukból átnézzék és megbirálják. Ennek megtörténte után az esetleges javításokkal véglegesen szövegezett előadói tervezetet, mint törvényjavaslatot, úgy az osztrák, mint a magyar törvényhozáshoz beterjesztik alkotmányos tárgyalás és elfogadás végett.

Örömmel jegyezzük fel, hogy ez immár csak igen rövid idő kérdése — mert a még hátralevő előkészítési munkával előreláthatólag hamarosan végeznek az érdekelt miniszteriumok, miután az eddigi dolgozaton valóban kevés kiigazítási való maradt. Hisz a legkiválóbb szakemberek közreműködésével jött létre a tervezet. E szerint rövid idő múlva hadseregünk és honvédségünk modern, a büntetőjog-tudomány mostani színvonalának megfelelő büntetőtörvénykönyv és büntető eljárás bírókába jut. Az évtizedes kívánságok és követelések, a melyeket a magyar országgyűlésen évtizedeken keresztül megújítottak, végre teljesülésbe mennek. A régi ígéretés valósággá lesz.

A mostani katonai büntetőtörvénykönyv és büntető eljárás régi és elavult.

A „Szabadság” tarczája.

Levél Bártfáról.

Bártfafürdő, jul. 22.

Kedves Szerkesztő Uram!

A fürdőlevelekkel úgy vagyunk már ma, mint „En Csillag Anna az ő reklámozó Loreley hajnövesztő pomádéjával.

A nagy közönség csak a czímet olvassa, a többit hagyja. Mert avval tisztában van az olvasó közönség, hogy minden fürdőlevél tele van ozondus levegővel, Comforttal, nyájas fürdőigazgatóval és szeretetreméltó fürdőorvossal, bájos asszonykakkal és szerelmes leánykakkal, stb. stb.

Hát én bizony minderről mit sem irok.

Először, mert az évszázados Bártfafürdő ezen díszőrődákra nem szorult, másodsor, mivel Bártfafürdő megfordította a természet sorrendjét: nem vénül,

hanem fiatalodik. Erdeje, berendezése, szóval mindene vedlett és vedlik, fiatal, úde arcot vévén fel a vénheft ráncos és szeplős arc helyébe.

Még a kétszázéves Szatyor és Thaház is, a melyek már úgy oda illettek a vén Bártfához, mint az ősz szakál a nagyapóhoz, — még azokra is ráragadt a haladás, a megújulás vágya és — kapták magukat és új habitusba bujtak akár a vén rák „vedlés után.”

Nincs már itt semmi a régi Bártfából, csak a Viztorony villa, a hol e sorokat írom. Mert én, aki 30 év óta ismerem Bártfafürdőt, csak nem tudok hűtlen lenni a régi állapothoz, miért is nem szállok meg a nagyhangzású és fényesberendezésű szállodákba, hanem az én régi — Viztoronyba. Subrósa azonban megvallom, hogy ez a Viztorony-villa — a legoleosóbb.

Ezek után hadd térjek át levelém tulajdonképeni tárgyára.

Napok óta az a téma foglalkoztatja a napisajtót, hogy miért nem fregmentálják a Magyar fürdőket? A felelet

rá az, hogy a Magyar fürdők drágák, hogy nincs meg bennök az a kényelem, a mi a külföldi fürdőkben meg van.

Ismerek sok külföldi fürdőt; Osztrák ország valamennyi neves fürdőjében fordultam meg és mondhatom, hogy a külföldi és az Osztrák fürdők nyuznak úgy, a hogy csak lehet. Igaz, hogy ők a beretvát édes mézzel bekeverik és — fölötté udvariasak.

Hogy a lakás viszonyok a külföldi fürdőkben kedvezőbbek, mint nálunk, annak oka abban rejlik, hogy az osztrákfürdők nagy része nincs is szezonhoz kötve. Karlsbadot Franczenbadot, Marienbadot, Tepliszet, az év 12 hónapjából 8—9 hónapon át látogatják.

Ischlet, Bodent, Bodenbadent, Auszét. stb. Májustól, októberig fregmentálják. És mit tapasztalnak a magyar fürdőkben? Azt, hogy június hó elején alig lézeng bennök pár száz vendég. Augusztus vége felé pedig alig van már bennök valaki. Ez az átka a magyar fürdőknek. És miért van ez így? Azt is megmondom.

Eredetének idejét sem lehet meghatározni, mivel mindenféle későbbi függelékekkel és pótlásokkal van kiegészítve, úgy hogy az egész mai katonai büntetőtörvénykönyv minden határozottabb rendszer nélkül szükölködő gyűjteménye az egyes büntetőjogi rendelkezések és módszereknek. Valóban a katonai bíróságok bölcsességének és hadbíráink előkelő és modern jogászképzettségének köszönhető, hogy ezzel az ósdi szerszámmal, úgy a hogy megélhettünk eddig is, a hadbírák tudománya és bölcs belátása, mindenekfelett pedig emberies érzése és felfogása pótolván a büntetőtörvénykönyv hézagait és cizszerűtlen rendelkezéseit.

Az új katonai büntetőtörvénykönyv előadói tervezete természetesen még nem való a nyilvánosság elé. Arról tehát kritikát sem mondhatunk s be kell várunk, míg a törvényjavaslat az országgyűlés elé kerül. De már az eddig tudomásunkra jutott részletekből is kivehető, hogy az új katonai büntető-kódex a modern büntetőjogtudomány immár tisztázott és végleg megállapított vezérelve alapján épül fel. A vád és védelem egyenjogú képviselőre, a szóbeliségre és a közvetlenségre, a bizonyítékok erősségére vonatkozó modern alapelvek megfelelő mértékben érvényesülnek. A büntetések nemeinek meghatározása, azok alkalmazása és büntetése mértéke tekintetében szerencsésen meg-

Nálunk kétféle fürdő vendég van: a kinek fürdőbe mennie kell s a ki luxusból megy fürdőbe.

Az első halogatja a fürdőbe való menést, a míg csak lehet, az utóbbi előbb bebaranyolja a külföldi fürdőket és csak miután ott esőmört kapot, akkor fanyalodik rá egy magyar fürdőbe. És ez bizony nem jól van így.

Hazánkat megáldotta a természet a fürdők egész legiójával. Annyi az ásványvíze, hogy egész Európa fürödhetnék benne.

Van pl. Bártfának annyi ásványforrása, hogy 3 fürdő telnék ki belőle. Levegője, erdeje, sétányai, lakásai, konyhája kifogástalanok, az árak mérsékeltek.

A vasut ugyyszólván a telepig vezet és annak daczára sem oly látogatott a milyennek lennie kellene. Ennek oka pedig csak a magyar tájékos indalencia és a kétfelé való törekvés. A mi hazai, azt nem kedvelik.

Különben elég pezsgős itt az élet. Fehér Károly szintársulata és Szücs daltrupja szórakoztatja a közönséget, Rácz zenekara pedig huzza a talpalá valókat. Van is minden este heje-huja, már t. i. azoknak, a kiknek meg van a jó kedvük és pénzüik.

Isten önnel szerkesztő uram a viszontlátásra.

hive:
Kathy Zsigmond.

találták a határvonalakat, a melyeken túlmenni a katonai vasfegyelem fentartása szempontjaiból sem volna indokolt.

Azon kiváló szakférfiak véleményére támaszkodva, kik ismerik már az új kódexet, állíthatjuk azt, hogy az új katonai büntetőtörvényekkel még a legújabb külföldi katonai büntetőtörvénykönyvvel szemben is jelentékeny haladást jelent a büntetőszolgáltatás tökéletessége felé.

Ezt elsősorban mind a három katonaiügyi miniszterium kitűnő szakreferenseinek és jogászaiknak köszönhetjük, kik a korszakos kódex előkészítésének nagy munkájában résztvettek.

POLITIKAI HIREK.

Interparlamentáris konferencia. Az interparlamentáris konferencia bécsi csoportja nagy ünnepségre készül a szeptember 10-én Bécsben összeülő konferencia alkalmából. Tegnap küldötték meg a meghívókat Dessewffy Arisztid háznagy titkárnak a magyar képviselők számára. Ma pedig Pirquet Péter báró az osztrák csoport elnöke udvarias levélben értesítette ugyancsak Dessewffy Arisztidet, mint a magyar csoport titkárárt azokról az ünnepségekről, a melyeket a bécsi előkészítő bizottság szeptember 9-től 12-ig rendez. A vendégek ugyanis 9-én érkeznek meg Bécsbe, a mikor is ünnepies fogadtatás és ismerkedési összejövetel lesz. Ugyanaznap este gróf Horrách fényes estélyt ad a konferencia tagjainak tiszteletére. A konferencia idején még három estély, két díszbéd és az udvari operában díszelőadás lesz.

A magyar képviselők rendkívül érdeklődnek az idei konferencia iránt és már eddig is többen személyesen vettek ki a meghívójukat.

Apponyi Budapesten. Apponyi Albert gróf, a képviselőház elnöke holnap Budapestre érkezik, hogy elintézzze a képviselőház függő ügyeit.

Debreczen kamarája és a gazdasági önállóság.

A „Pester Lloyd” kritikája.

Saját tudósítónktól.

Debreczen, július 22.

A debreczeni kereskedelmi és iparkamara legutóbbi közgyűlésén Szabó Kálmán, a kamara nagytekintélyű vezére meggyőző érvek alapján indítványozta: mondja ki a kamara tanácsosainak összessége, hogy feliratot intéz Láng Lajos kereskedelemügyi miniszterhez, melyben ama nézetének ad kifejezést, hogy eredményes iparfejlesztést, szebb és boldogabb gazdasági jövőt csak úgy

remélhetünk, ha fölállítva a vámsorompókat — megszüntetjük a közös vámterület reánk nézve fölötte káros voltát.

Szabó Kálmán indítványát egyhangu lelkesedéssel fogadta el a közgyűlés, de egymásután teszik magukévá az ország többi kamarái is és immár bizonyos, hogy Kassa javaslata alapján a szeptember folyamán Debreczenben tartandó országos kamarai nagygyűlés első napjának tárgya kizárólag: az Önálló vámterület kérdése lesz.

A szépen és üdvös irányban indult mozgalmat tegnapi száma vezércikkében kritizálja a „Pester Lloyd”. Nem találja helyénvalónak a kamarák véleménynyilvánítását; nem ismeri el a kamarák erre való jogosultságát; tagadja, hogy valamelyes új érvet tudnának fölhozni a gazdasági közösség ellen, de legfőképpen kifogásolja a mozgalom időszerűségét — most, a mikor javában folynak a kiegyezési tárgyalások, a melyeknek eredménye egyelőre a jövő titka.

Ezt a felfogást eléggé illetékes helyen nyert információk alapján — aligha osztja a kamarák közössége. Annyival inkább nem, mert a „Pester Lloyd” fejtegetésének azt a részét s azt a gondolatmenetét, hogy ha a kormány az ország érdekeinek megfelelő kiegyezést köt, az ellen a kamarák eleve állást nem foglalhatnak, ha pedig a kiegyezés nem lesz az ország érdekeinek megfelelő, akkor azt a parlament úgy sem fogadja el s akár így, akár úgy történik, most még korai az állásfoglalás — a kamarák aligha irhatják alá.

Mert először is nem lehet feltétlen bizonyossággal állítani, hogy a kormány a maga kiegyezését el ne tudná fogadtatni a többséggel, ha az a kiegyezés káros is egyben-másban; másodsor pedig közgazdasági kérdésekben az ország közvéleményét irányítani a kamarák hivatottak, sőt ez kötelességük is és ebbeli tevékenységük helyes időpontját megválasztani ők illetékesek. Ez az időpont pedig nem akkor áll be, a mikor már minden el van végezve és meg van peeséltelve.

Az uralkodó egyiptomi titkolózás időszakában, a mikor a főpapok — hétszeres misztikus fátyolba burkolóznak, kell lenni tényezőknél, a melyek a közvélemény ébrentartását feladatuknak ismerik s ebben a nagy közgazdasági kérdésben kik lehetnének e tényezők mások, ha nem a kereskedelmi- és iparkamarák.

Az lehetséges, hogy ez a meggyőződészerű szabad viselkedés sérti az etikettet vagy bántja a gazdasági közösség megcsontosodott hiveinek és érdektáborának nyugalomát, de az ország független keres-

kedelmi és ipari érdekeltsége csak annál jobban tisztelheti az érdekvéviselőre hivatott kamarákat, ha ily fontos kérdésben ily mellékes tekintetekkel nem törődnek.

A betegsegélyző-pénztár és a napszamosok.

A kereskedelmi miniszter leirata.

Debreczen, július 22.

Wickenburg Márk gróf, kereskedelemügyi államtitkár aláírásával nagyfontosságú leirat érkezett tegnap Debreczen városához, mely határozatképp kimondja, hogy az ipari foglalkozásnál alkalmazott összes napszamosok a kerületi betegsegélyző-pénztárnál bejelentendők és hogy a bejelentést elmulasztók ellen emelendő feljelentések teljese helyén valók.

A miniszteri leiratot, közérdekű voltánál fogva, egész terjedelmében közöljük.

Debreczen sz. kir. város Tanácsának.

A debreczeni ipartestületnek a debreczeni kereskedelmi és iparkamara útján felterjesztett folyó évi február hó 25-én 67. szám alatt kelt kérvényét csatolva, azzal a felhívással küldöm le a tanácsnak, értesítse a nevezett ipartestületet, miszerint a kérvényben foglalt érveléssel hosszasan foglalkozni ez időszert, a midőn már a 10 évnél hosszabb időn át hatályon levő 1894. évi XIV. törvényeknek jóformán minden rendelkezése átment a köztudatba s a midőn az építő iparosok által alkalmazott napszamosok országszerte évek óta élvezik az 1891. évi XIV. törvényekben betegség esetén biztosított betegsegélyzést s a midőn az említett napszamosok betegség esetére való biztosítási kötelezettsége iránt a törvény hatályának első éveiben támadt kételyek már régen el vannak oszlatva, nem lenne indokolt.

Mindazon által ki kell emelnem, miszerint a nevezett ipartestület fejtegetéseiben az 1891. évi XVI. törvények 2-dik §. A) pontjának egészen téves értelmezéséből indul ki. Az idézett pont értelmében ugyanis: betegsegélyző-pénztárhoz kell tartozniok nemre, korra és honpolgárságra való tekintet nélkül mindazonoknak, kik a magyar korona országai területén valamely az ipartörvény alá eső foglalkozásnál oly fizetéssel vagy bérrel vannak alkalmazva stb. Akkor tehát midőn arról van szó, hogy valaki idézett A) pont értelmében betegsegélyző-pénztárnál bejelentendő-e? egyedül azt kell vizsgálni, vajjon az illető egyén olyan foglalkozásnál van-e alkalmazva, a mely foglalkozás az ipartörvény alá esik? Hangsúlyozom, hogy idézett törvényszakasznak félre nem érthető szó szerinti rendelkezése értelmében az ipartörvény alá eső foglalkozásnál alkalmazott egyén, amennyiben oly fizetéssel vagy bérrel van alkalmazva, melynek egy munkanapra eső összege 4 forintnál nem magasabb s a mennyiben vele szemben a munkaadó a munkába állásnál világosan ki nem kötötte, hogy az alkalmazás 8 napnál rövidebb időre terjed, a betegsegélyző pénztárba bejelentendő. Minthogy pedig az építőipar az ipartörvény alá eső foglalkozás, az ezen iparágánál alkalmazott összes munkások, te-

hát a napszamosok is bejelentendők a betegsegélyző-pénztárba, arra való tekintet nélkül, hogy az ipartörvény szempontjából ipari alkalmazottaknak tekintendők-e vagy sem? mert ilyen megszorítást az 1891. évi XIV. törvények nem tartalmaz.

A betegsegélyző-pénztárba való kötelező belépést az idézett törvény egyébként kifejezetten nem az ipartörvény alá eső foglalkozásnál alkalmazott egyénekre, tehát kifejezetten, nem az ipari alkalmazottakra nézve is elő írja, így az ipartörvény 183. §. a) és f) pontja alatt felsorolt vállalatok, a bányák, a vasuti üzemek, a hajózási vállalatok alkalmazottai, a kik az idézett törvény 2. §-a rendelkezéseinek értelmében, jóllehet nem ipari alkalmazottak, szintén bejelentendők a betegsegélyző-pénztárba, a szakasz utolsó előtti bekezdésében foglalt általános korlátok mellett.

Téves lévén a fentiek értelmében a debreczeni ipartestület érveléseinek kiinduló pontja, az arra alapított további fejtegetései sem állhatnak meg.

A mi ezek után a debreczeni kerületi betegsegélyző-pénztárnak azon elhatározását illeti, hogy az építő iparnál 8 napnál tovább alkalmazott napszamosok bevonása iránt intézkedik s a bejelentési kötelezettségeknek eleget tenni nem akaró iparosok ellen az illetékes iparhatóságnál megteszi a feljelentést, az ellen fentiek értelmében semmi kifogásom sem lehet s a kerületi betegsegélyző-pénztár ezen elhatározását a törvény szempontjából megfelelőnek kell elismernem.

Budapest, 1902. július 25.

Gróf Wickenburg,
államtitkár.

UJDONSÁGOK.

Betörés a Kossuth-utczán.

Kifosztott kirakat.

Ujabb időben alaposan rájárt a rud a debreczeni kereskedővilág kirakataira. A mult hetekben az ékszerész és órász üzletek esalogató reklám-ablakait fosztogatta egy veszedelmes banda: tegnap virradóra pedig a Kossuth-utca elején követett el betöréses lopást egy közveszélyes, fegyházviselt csavargó.

Bosznay J. és Társa cég szőnyegraktára a pénzügyigazgatóság épületében van a Kossuth-utczán. Olyan helyen, a hol éjjen át is van valamelyes forgalom — a városháza és a bérkocsi állomás tözsomszédságában. Annál különösebb, hogy mégis megeshetett és nem tudjuk más okát, mint azt, a mit több ízben kifejtettünk: a rendőrség számának kicsiny és a viszonyokhoz mérten föltétlenül elégtelen voltát.

Hogy ezen az állapoton változtatni kell, azt — úgy véljük belátják végre az illetékes tényezők is és végre valahára megérjük a rendőrség rég óhajtott és kért szaporítását.

A tegnapi betörésről tudósítónk a következőkben számol be:

Reggel a szokott órában nyitotta ki a személyzet a Bosznay cégnek a pénzügyigazgatóság sarok bolthelyiségében berendezett szőnyegraktárt. — Alig

léptek be az üzletbe, azonnal észrevették hogy valaki járt a helyiségben és rögtön értesítették az esetről a rendőrséget.

A nyomban megejtett vizsgálat megállapította, hogy a betörő a városháza felőli kirakat tábláját feszítette le s az ablaküveget bezuzva, jutott a helyiségbe, a honnan vásznakat emelt el. A betörés színhelyén nem hagyott ugyan a tettes semmi olyast, ami nyomra vezethetett volna — a rendőrségnek mégis sikerült kipuhatolni a jó madarat, a ki, mint elfogatásakor kiderült, rovott multu, közönséges alak. A betörőt Gabnai Jánosnak hívják, szolnoki illetőségű es mindössze egy hete szabadult Váczról, a hol 4 esztendő telt.

Tegnap délután hallgatták ki a bűnügyi osztályon a betörőt, a ki tettét beismerve, immár a királyi ügyészség foglya.

* **Csokonai köpenyege.** Veres Izrael uram, néhai szobbi tiszteletes uram házában nagyon nagy vigalom lehetett a jókedvű Csokonai Vitéz Mihály tiszteletére. A poétára, a kinek széles jókedvéről olyan sok adoma kering s a kiről több esetben bebizonyult — hogy kellenél mélyebben is belepislantott a pohárba, most is egy kedvesen kompromittáló adatot derített ki Danka István kaposvári tanár, mikor Csokonainak egy kis levélkéjét vagy ahogy ő mondja, futtábalavó ezéduláját beküldte. A nagy malatozás közben lemaradt a költő köpenyege s a cifra láda kulcsa. — Erről szól a levélke. Szerencsére minden megkerült s Csokonainak nem volt kára. A kedves levél, melyen a jó és udvarias magyar világnak bája tükröződik, a következő:

Felsok, 1799. 3/22.

Edes jó Barátom! Szivességét, mely szerént a por-köpenyeg eránt szorgoskodni nem sajnállott, teljes indulattal köszönöm. A cifra ládakulcs pedig megvan: ugyanis a Főbíró Urnak visszatért kocsissától a zentai Vendégfogadósnénak is is, akinél osonáztunk, hasonló kis futtábalavó Ezédulát irtam, melyre ő másnap István király napi Misére béajtataskodva a kultsot is kezemhez küldötte egy ezi-gányasszony által. Így tehát, mai napon a Tiszteletes ur a por-köpenyegét beküldvén, semmiben sincs veszteségem. Tisztelem a Tiszteletes Asszonyt s minden jónak kívánása melyett maradok állandóul, az urnak barátom Uramnak

tisztaszivü kész szolgája
Csokonai Vitéz Mihály.

Az Urnak Veres Israel Uramnak barátságosan — Szobba.

* **Debreczen az amerikai elnöknek.** Farkas Albert mátai biztos végzi tudvalevőleg az amerikai elnöknek ajándék képen készülő tárgyak beszerzését. Mint értesülünk a hortobágyi speciálítások közül Farkas Berti bátyánk már beszerzett egy cifra szürt, egy karikást és még néhány igen szép kiviteli dolgot. Zseni József mindenesetre jó kezekre bízta a beszerzést, amennyiben erre a célra

aligha akadt volna különb ember, mint *Farkas Albert* a magyaros vendégszeretetről hires mátai biztos.

* **Főri nász.** A bécsi „Augustiner kirchen“-ben tegnap délelőtt 11 órakor folyt le *Aerenthal* báró, szentpétervári osztrák-magyar nagykövetnek esküvője *Széchenyi Gyula* gróf ö Felsőge személye körüli miniszter leányával, *Paula* grófnővel. Az esküvőn, melyet csöndes mise előzött meg, élén *Frigyes* főherczeggel; ott volt *Goluchowski* Agenor gróf külügyminiszter, *Széli Kálmán* miniszterelnök és *Láng Lajos* kereskedelemügyi miniszter, *Spaun* báró tengernagy, *Liechtenstein* Rudolf herczeg, a király első főudvarmestere, *Nigra* gróf és *Kaprist* gróf nagykövetek, *Budberg* báró és *Serbejev* követségi tanácsosok, *Lützow* gróf osztályfőnök, *Kotz* báró főudvarmester; az ö Felsőge személye körüli miniszterium részéről: *Vértessy Géza* miniszteri tanácsos, *Máriaffi* Dávid, *Wocher* Miklós, *Csáky* György *Napoleon* gróf, *Niczky* Pál gróf és *Marsowszky* Mórész, azonkívül *Hollán* Sándor dr. és *Skerbez* Iván báró miniszteri titkárok; a *Széchenyi*-család tagjai közül ott voltak: *Melanie* grófnő és *Aladár*, *Bertalan*, *Domokos*, *Ernő*, *Ferencz*, *Frigyes*, *László*, *Manó*, *Tódor* és *Viktor* grófok, *Hanna* grófnő férjével, *Károlyi* Lajos gróffal; a völgegy családjá részéről *Aerenthal* báró anyja és két fítestvére volt ott; a főri társadalom köréből még megjelentek: *Almássy* Lenke grófnő, *Apponyi* Gézáné grófnő, *Czirák* Béla gróf, *Mai-láth* József gróf, *Pallavicini* Alfonz örgróf és neje, *Pallavicini* Sándor örgróf és neje, *Shun-Hohenstein* Oszvald gróf, *Thun* Ferencz gróf és *Ernesztin* grófnő, *Thun* Félix és *Gabriella* grófnő, *Colloredo* gróf és családja, *Audenus* báró főlovászmester és neje, *Nositz* Ervin gróf és *Leopoldina* grófnő, gróf *Nositz* Ervin, *Cara* és *Sitta*, *Maternich* Sándor, *Klementin* és *Paula* herczegnők, *Liechtenstein* Ferencz herczeg, *Bylandt-Rheidt* gróf és neje *Daun* Emma grófnő, *Zamojska* grófnő, *Kinsky* Erzsébet grófnő, *Frauttenberg* Agnes barónő, *Dubsky* Adolf gróf családjával, *Kálnoky* Hugó gróf. Az esketési szertartást *Marschall* folszenelt püspök végezte fényes segédlet mellett; tanuként a menyasszony részéről *Széli Kálmán* miniszterelnök és *Széchenyi* Ferencz gróf, a nagykövet fivére és *Thun* *Hohenstein* *Oszvald* gróf. Az esküvő végeztével a fényes társaság villásreggelire a *Bank-gassei* magyar miniszteriumba vonult. Az új pár a férj esehországi birtokaira utazik, a honnan aztán *Szentpétervárra* mennek.

* **Országos Kossuth-ünnep.** A magyar szabadságharc halhatatlan apostolának századik születési évfordulóját őszinte kegyelettel ünnepli hálás nemzete. Az országos ünnepek központi bizottsága *Bakonyi* Samu dr. *Debreczen* kiváló országgyűlési követének indítványára, átiratban kéri föl a törvényhatóságokat, hogy a szeptember 18-tól 19-ére eső éjszakán az ország minden részén, különösen alkalmas magasabb, nevezetesebb pontjain (az északi *Kárpátokban*, a tokaji hegyen, szatmármegyei *Avason*, a brassói *Czeneken*, balatonparti hegyeken: *badacsonyi*, *csobáncei* csucson, *Bihar-hegyen*, a *visegrádi* csucson) *óriási örömtüzeket* gyujtsanak, melyek mérföldekre bevilágítsák a tájakat. Az egész ország-

ban zugjanak a harangok szeptember 19-én. És az ország minden községében, városában *Kossuth* *Lajosról* utozákat, tereket nevezzenek el.

* **A nemzetközi diákkongresszus Debreczenben.** Az őszi nemzetközi diákkongresszusnak debreczeni lerándulása ügyében a budapesti rendezőség részéről br. *Kruchina* Károly, a debreczeni konzulátus képviseletében pedig *Frater* Ernő és *Boross* Lajos hétfőn tisztelegtek *Simonffy* Imre kir. tsnácsos, polgármesternél. A polgármester igen szívélyesen fogadta a hűdöttséget s örömeinek adott kifejezést a felett, hogy a kongresszust *Debreczen* is fogadhatja s a világművelt ifjúságának képviselőit vendégekkül üdvözölheti. A küldöttség fölkereste még a város több előkelőségét, így *Puky* Gyula főispánt, *Kiss* Aron püspököt, *Kérészy* Zoltán akadémiai igazgatót s mindenütt a legnagyobb készséggel ígérték meg teljes támogatásukat a rendezőség részére.

* **A debreczeni egyház szavazatai.** Megirtuk, hogy *Nemethy* Lajos és *Baczonyi* Lajos elhalálozásával megüresedett egyházkerületi tanácsbírói és aljegyzői állások megüresedvén: azokat most szándékoznak betölteni. A debreczeni ev. ref. egyház 10 szavazatát a tanácsbírói tisztségre *Dicsöffy* Józsefre, az aljegyzői állásra pedig *Szinay* Gyulára adta. Hihetőleg a többi egyházak is e két érdemes egyházi férfit fogják pártolni.

* **A szerzői jog.** Egy *Debreczenben* is jönevű, kiváló művésznek becsületéért panaszt tett egy miniszteri tisztviselő ellen, a ki öt darabjának a főprópóján a színpalák mögött megcsipkedte.

— Ismerte ön a kisasszonyt régebből? — kérdezte a bíró a vádlottól.

— Nem ismertem, akkor láttam először.

— Tudta-e, hogy sokan látják őt, a mikor a kisasszony felé közeledett?

— Nem néztem.

— Ön tehát minden kiméletesség nélkül követte el a sértést, tehát még enyhítő körülményt sem tud.

— Boesánatot kérek. — mondta a vádlott — én teljesen jóhiszeműen eselekedtem. Az első darabomnak a főpróbója volt akkor és nagyon jól éreztem magamat.

— Azért nem kellett volna a kisasszonyt megcsipni.

— Azt hittem — felelt a vádlott őszintén — hogy az is a szerzői jogok közé tartozik.

Erre elnevette magát a panaszos is és visszavonta a panaszát.

* **Párbaj 1849-ben.** A kolozsvári történelmi muzeum érdekes tárgygyal gazdagodott a nagy idők egyik tanujának ajándékozásából. Mint fővárosi tudósítónk írja, *Mispát* Akos 48-as veres-sapkás őrmester egy képet küldött *Budapestre* a muzeumnak. A régi, elhomályosodott olajfestmény egy érdekes és kevesek előtt ismeretes párbaj-epizódot örökít meg a szabadságharc idejéből. 1849. április havában, néhány nappal a *tápió-bicskei* csata előtt két ellenséges lovascsapat találkozott össze a megáradt *Tápió* folyó partjain. A magyar huszár-csapat élén *Sebő* őrnagy lovagolt, míg a német lovasságot *Riederel* ezredes vezényelte. A két vezér, a kik a harc előtt jó barátok voltak és együtt szolgáltak *Debreczenben*, katonásan üdvözölték egymást s aztán *Riederel* kihivta *Sebőt* párbajra, a mit az el is fogadott. A két el-

lenséges csapat fölállott a folyó partján és a két vezér összeesapott. A párbaj, a mely lóháton történt, *Riederel* ezredes halálával és a magyar huszárőrnagy súlyos megsebesülésével végződött. A képet a pillanatot ábrázolja, a mikor *Sebő* a halálos csapást méri ellenfelére.

* **Az angol gazdák nyilatkozata a magyar gazdasági iskolákról.** A legutóbb *Debreczenben* is tanulmányutat tett angol gazdák beszámolójának egyes részletei most látnak napvilágot az angol szakfolyóiratokban. Legutóbb a *The Statist* június hó 21-iki száma közöl hosszabb cikket, amelyben a magyar mezőgazdasági nevelést méltatják. A közlemény rámutat arra, hogy a magyaróvári és keszthelyi gazdasági tanintézetek több mint egy évszázada szolgálják a mezőgazdasági szakoktatás ügyét, — „melyek a mezőgazdaság sokkal számosabb ágában adnak gyakorlati oktatást, mint ahány Angliában ismeretes”. Különösen kiemeli a cikkek a kísérletügy fejlettségét, az állami mentelepeket s hogy a szőlőrekonstrukció jóformán mindenütt be van fejezve. Meleg elismeréssel szól *Darányi* földművelésügyi miniszterről, a kinek felügyelete alatt a mezőgazdasági szakiskolák állnak. A közlemény befejező sorai szintén érdekesek: „A magyarok minden osztályában — ugymond — meleg rokonérzés van Anglia iránt. Háljuk a mi rokonszenvünkért és segítőgünkért, melyet a mult megpróbáltatásai közt tanusítottunk, — mély és őszinte. Emellett nagy a törekvés, hogy cikkeit a mi piacainkon kedvezőbbben helyezték el”.

* **Megüresedett tanári állások.** A debreczeni iparos tanoneziskola rajztanára, *Bosznay* István egy évi szabadságra külföldre utazott. Ezenkívül egy lemondás folytán megüresedett tanári állás is van a tanoneziskolában, amelynek betöltéséről a napokban fog gondoskodni a bizottság. A rajztanári széket is egy évi helyettesítéssel töltik be. Mint értesülünk a jövő héten már összeül a bizottság, hogy a kérdésben végleges döntést hozzon.

* **A kaszálók felszabadítása.** A hortobágyi kaszálókön a fűvet immár lekaszálták és jótékony eső hullott alá a napokban, ami örvendetes esemény a déli-bábos rónán. A jószágot a felszabadult legelőre eresztették és most szeptemberig ha az eső nem jön nagyon szűken, lesz legelője a jószágnak. Mert bizony igaz volt annak az öreg csikósnak, a ki azt mondta egyizben *József* főherczegnek:

— Hej fenséges uram, két Isten kéne nekünk: egyik aki szárit, másik aki áztat.

* **A lovak.** Egy svájci ut alkalmával *Serenissimus* észreveszi, hogy az egyik állomáson egy harmadik lovat is befognak a postakocsiba. Csodálkozva kérdezi:

— Mondja csak kedves *Kindermanu*, mire kell ez a harmadik ló?

— Mert az ut hegynek visz. fenség. Le-felé már csak két lóval jön a postakocsi.

A *Serenissimus* bólint.

— Ugy, ugy, valóban érdekes. De akkor bizonyos idő mulva roppant sok ló összegyűl odafönn a hegy tetején.

* **Aki a vegrehajtót megtámadja.** A végrehajtóknak igen sok az ellenségük, pedig tán nem is érdemlik meg a nagy gyűlöletet. Egy sziporka ebből az ádáz gyűlöletből tegnap este tört ki egy magyarból az utczán, mikor véletlenül elébe

került *Csapó* Lajos városi végrehajtó. *Kulesár* Mihálynak hívják a támadó magyart, a ki neki támadt a végrehajtónak, nem csekély botrányt keltve. Hamarjában rendőr is előkerült és nagy nehezen elcsitították a veszedelmes embert, akit különben utcai botrány czímen vont felelősségre a rendőrség.

* **Lopás a vonaton.** *Baranyai* János és *Nagy* Ferencz homokkerti lakosok tegnap *Királyfalvára* igyekeztek, hogy ott egyet-mást vásároljanak közös haszonra. Még csak fele útján sem voltak, mikor már kitűnt, hogy a közös haszon, közös kárba változott, mert az egyik zsebéből valami ügyes tolvaj kihuzta a 410 koronát kitevő közös vagyont. A bevásárlás természetesen elmaradt, de nem marad el a feljelentés, amit egy „vörös szakálu izraelita” ellen tettek meg a rendőrségen, lévén az illető erősen a lopás gyanuja alatt. A rendőrség most keresi a tolvajt.

* **Gépmunkások biztosítása.** Az 1902. XIV. t.-cz. kötelezőleg rendeli el, hogy a géptulajdonosok a cséplőgépeknél alkalmazott fűtőt és a veszélynek leginkább kitett munkásokat az Országos Gazdasági Munkás- és Cseledepénztárnál biztosítsák. A pénztár igazgatósága most felhívta a községek előljáróságait, hogy a géptulajdonosokat erre figyelmeztessék s megjelölje egyúttal a felhívásban a biztosítás módzatait is. Ott, ahol a gépnél alkalmazott munkás neve ismeretes, legezlszerűbben úgy járnak el, ha az 1 K. tagsági-díj lefizetése ellenében az illetőt a segélypénztárba felvéteti. Ott azonban, ahol a munkások gyakran változnak, a pénztár rendkívül előnyös biztosítási módot engedélyez — nevezetesen a törvény által biztosítottat rendelt egyének 12 kor. ellenében biztosíthatók — anélkül, hogy azok nevét meg kellene jelölni. Ez esetben a pénzt közvetlen a pénztárhoz kell felterjeszteni egy megfelelő nyilatkozat kíséretében, amelyhez a mintát az előljáróságoknál lehet kapni.

* **Vizbefúlt kis leány.** Évről-évre megköveteli áldozatát a folyóvíz. Nyári hónapokban — különösen faluhelyen — minden felügyelet nélkül fürödnek a gyermekek a folyó vízben, melyben pedig igen sokszor a halál leselkedik rájuk. Ilyen szomorú eset történt Egyeken, — mint tudósítónk írja — *Herbák* Anna 12 éves leány fürödni ment a falu mellett levő *Tiszaérbe*. Gondatlanul, jó kedvvel lubiczkolt a vízben a jóképű kis leány, mikor egyszer csak elveszett lába alul a talaj. Sikoltozását senki sem hallotta, halálvergődését senki sem látta. Eltűnt a habok alatt menthetetlenül. Mikor rátaláltak, már csak hideg hullája került elő a vízből. A kis leány halála alkalmából megindult a vizsgálat, hogy nem terhel-e valakit felelősség azért, hogy a folyóban minden felügyelet nélkül lehet fürödni.

* **Detronizált istenek.** Éjjel után három óra felé, mikor a keleti égen sápadozik már az éjszaka, bizonytalan kétség dereng a zeniten és álmosan pislognak az ég nyugati peremének csillagszemei: hirtelen egy csodaszép csillagnak aranyvilága ragyog föl a szökűlő hajnal homlokán. A kicsi *Merkur* tündöklő ruhájú előfutója a napnak, az eget fejedelmének, kit azonban rit-

kán adatik szabadon látni földi szemeknek. Mert ez apró világ, melynek esztendeje csak nyolcvannyal napig tart, örökön bujócskát játszik velünk, szegény földiekkel. — Csak azért tűnik fel egy-két órára, hogy azután ismét eltemetkezzék a nap tüztengerében, melyből egyre ragyogóbban, de egyre kurtább időre is kerül ki, hogy végre megint hosszú időre nyom nélkül elbolyongjon a végtelenségben. Most egy pár nap óta vidáman árasztja sugárözönét a nyári hajnalok fölséges esőndjében s csillaghoz illő nembánomsággal nevet le földi tereinkre, ahonét pedig nem száll föl többé hozzá köszöntő hajnali himnusza a pásztornépeknek, kik hajdanában életük minden munkáinak részesévé tették az egeknek csudákkal teljes világát. Legfőleg valami bolondos poéta lelke száll föl hozzá, detronizált Isten és megfürdik isteni sugaraidnak aranykővéjében, melyre ég skarlátját immár ráteríti a hasadó hajnal.

* **A kutya miatt.** Ifj. *Kovács* Ferencz gazdálkodó kocsin jött tegnap a városba, a kocsit mellett pedig esendesen bandukolt a kutya. Ebzárlat lévén: *Orodán* Péter sintérlégény el akarta fogni az ebet, mire *Kovács* Ferencz ostorral támadt a sintérnek és alaposan elagyusztálta. A sintérlégény most hatóság elleni erőszak czímén emelt vádat *Kovács* ellen.

* **Megszökött cselédlány.** A cselédlányok bűnlajstromában igen gyakran szerepel a szökés. Ilyenkor aztán a szökés nagyobbára a lopás vétségével is összefüggésben áll. Így történt az eset *Dani* Mari cselédlánnyal is, a ki a *Macson*, a *Steinfeld*-féle tanyán szolgált. Valahonnan 40 forintot lopott el a hűtlen cseléd, aztán nyomtalanul eltűnt. A rendőrség most keresi.

* **Halálozás.** *Vatai Vattay Géza* nyugalmazott főszolgabíró haláláról küldtek be hozzánk gyászjelentést. A még 56 éves férfi nyugalmaztatása óta a *Magyar Francia Bizt. Társaság Titkára* volt s Debreczen társadalmában közkedveltségnek örvendett. Elhunyt kiterjedt családot borított gyászba, mely haláláról a következő hirdetést küldte szét: „A legmélyebb fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a legjobb atya, nagyatyja, testvér, após és sógorok *Vatai Vattay Géza* nyugalmazott főszolgabíró, a *Magyar Francia Bizt. Társaság Titkárjának*, folyó hó 21-én, esteli 9 órakor, életének 56-ik, özvegyiségének 3-ik évében, hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A kedves halott földi részei a folyó hó 23-án délelőtt 10 órakor fognak a *Rákóczi-utca* 11-ik sz. háztól, a róm. kat. anyaszentegyház szertartásai szerint, a *Szent Anna-utcai* sirkertben örök nyugalomra elhelyeztetni. Az engesztelő szent misé-áldozat folyó hó 24-én, délelőtt 9 órakor fog az egek *Urának* bemutatni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonait és ösmerőseit bánatos szívvel meghívjuk. Debreczen, 1902. július 22. Bánatos gyermekei: *Dr. Vattay Gábor*, nejevel *Szüts Violával*; *Vattay Georgine*, férjével *körösladányi Nadányi Pállal*; *Vattay Sándor*. Unokája: *Nadányi Péterke*. Testvérei: *Vattay Gyula*, nejevel *Szilágyi Annával* és gyermekeivel; *Vattay Karolin*. Sógorai és sógornői: *Özv. Székely Istvánné*, *Dus Emilke* és gyermekei; *Simi-énfalvi Dr. Székely Adám*, nejevel *parai Parall Ilonkával* és gyermekeivel; *Dr. Székely György*, nejevel *Szabó Ottilkával* és gyermekeivel; *Székely Kázmér*; *Székely Vilma*, férjével *csepi és baranyai Buzás Miklóssal* és gyermekeivel; *Röttler Béla*.”

* **Talált pénzeszacskó.** A mezőrendőrkapitányság tudatja, hogy e hó 19-én szombaton a *Csapókert* II. járás főkapu bejáratánál egy kisebb összeget tartalmazó zacskó találtatott, melyet a tulajdonos kellő igazolás mellett a mezőrendőrkapitányságtól átvehet.

* **Méreg a levesben.** Tegnap lapunkban e czímen megemlített mérgezési esetre vonatkozólag megbízható helyről vett értesülés szerint kedvezőbb a helyzet, mint egvelőre látszott. *Kiss* Ferencz vasuti alkalmazottnak ugyanis nem mérgezés okozta a baját, hanem *súlyos toroklobbot* kapott. A hirtelen keletkezett baj feletti képződés szülte a rémmesét. Mi — amint megirtuk — mindjárt valószínűtlennek tartottuk a mérgezést s örömmel jelezzük, hogy *Kiss* Ferencz bajában *Köpanyiék*at semmi felelősség nem terheli.

* **Lopás az ablakon át.** A nyári nap hevítő melegének ellensúlyozása czéljából a *József kir. főherceg-utczán* lakó *Bogdán* Soma utazó este nyolcz óra tájban megnyitotta lakása ablakát. Ömlött is be a hűs levegő özön számba és *Bogdán* eltelve a gyönyör édes érzéséről, elfeledkezett arról, hogy a hol a levegő behatolt, másféle elem is behatolhat a szobába. Valamelyik szemfüles tolvaj fel is használta a kedvező alkalmat s a szobába bement az ablakon át. Három bördönt tatált ott, melyeket nagy hirteliséggel eltovábbított. Az udvarban lakó *Koleszár* Béláné észrevette a tolvajlást. Lármát ütött, mire a tolvaj a bördöntket eldobta s elmenekült. *Dobos* rendőrbiztos kikutatta a tolvajt *Bozsányi Botos* Károly kitiltott csavargó személyében, de a jómadár még nem került kézre.

* **Választmányi ülés.** A Magyarországi Munkások Rokkant- és Nyugdíjegylete debreczeni fiókjának választmányja e hó 13-án tartotta rendes havi ülését *Keller* Jakab elnöklete alatt. A pénztári jelentés az elmúlt hónapról a következő: Az egylet vagyona a központi pénztárnál: 621,785 kor. 97 fillér. Az egylet teljes taglétszáma: 18,498 tag. A debreczeni fiók taglétszáma: 262 tag. A debreczeni fiók külön alapja 374 kor. 31 fillér. Ezután a választmány az elmúlt hó 15-én előadott „Páholy” czimű bohózat anyagi eredményét tárgyalta, mely az egyletnek hasznot nem hozott ugyan, de erkölcsi sikerét a műkedvelők teljes igyekezete és ügyes játéka nagyon elősegítették, melyért a választmány őszinte elismeréssel és köszönettel adózik.

* **A selyemtenyésztés terjedése.** Az utóbbi időben szépen fellendült nálunk is a selyemtenyésztés. Az idegenkedés megszűnt s most már egyes helyeken szép összegű selyemgubók kerülnek a beváltó hivatalba. A szegvárdi selyemtermelési felügyelőség közelebb küldte meg jelentését a debreczeni főszolgabírósnak, melyből kitűnik, hogy évről-évre mind nagyobb mértékben foglalkoznak országunkban is a jövedelmező selyemtenyésztéssel. A felügyelőség kéri a főszolgabírósnak, hogy saját hatáskörében intézkedjék az országutaknak eperfával való beültetése iránt s a községekben vigye keresztül az eperfa-iskola létesítését. A központi szolgabírósnak e tekintetben már

meg is tette az intézkedést. Remélhető, hogy az eperfák szaporodásával még hatványozottabb mértékben lendül fel a selyemtenyésztés, melynek elterjedése — tekintettel a kevés fáradsággal nyerhető nagy haszonra — felette kívánatos.

* **Az anyakönyvi hivatalból.** Tegnap a következő haláleseteket jelentették be az anyakönyvi hivatalban: Vattay Géza róm. kath. 55 éves, Szilágyi Anna ev. ref. 9 hónapos, Horváth Gábor róm. kath. 3 éves, Kiss József ev. ref. 14 hónapos, Szathmári Mihály ev. ref. 69 éves, Silberman Sándor izraelita 14 napos.

* **Hajszja a tisztaság ellen.** Maholnap állandó rovatot nyithat a napi sajtó azoknak a gaz és minősíthetetlen mérényleteknek a regisztálására, melyek a tisztaság bemocskolását, ártatlan gyermekleányok megbecstelenítését czélozzák. Tegnap Ficz Juliska, egy 11 esztendő kis leány került egy vadállat karmai közé, aki a védtelen gyermeket kihurczolta a temetőbe s ott beteggé tette, gaz erőszakosságával. A kis leányt tegnap hallgatta ki a rendőrség a kórházban, de megtámadóját nem tudta megnevezni. — Uriasan öltözött embernek mondja s azt állítja, hogy ráismerne. — Vallomását a rendőrség jegyzőkönyvbe vette és erélyesen nyomoz az ismeretlen nyomorult után.

x Örvedetes jelenség, hogy reklámmal silány árut nem lehet a forgalomban állandóan megtartani, mert a közönség mai felvilágosodottsága mellett egyedül csak a jó áru érvényesülhet. Erre támaszkodva mint *tősgyökeres magyar gyáros* ajánlom a legújabb francia módszer szerint készített kitűnő **Pármai ibolyaszappant**, mely a frissen szedett ibolyagyöngéd, kedves illatával bir s egy újabb módszer szerint hozzáadott bőrfinomító s üdítő szerrel készítve, oly kiváló mosdószappan, hogy minden külföldit háttérbe szorít. Rendkívül szelid hatásánál fogva a *legérzékenyebb arczbőrűek* is nagy sikerrel használják. 1 drb. 80 fill., 3 drb 2 k. 20 f. Készítője: **Szabó Béla gyógyszerész, pipere-szappangyáros Miskolczon Főraktár: Debreczenben Kálnai Lipót urnál.** Ugyanott kitűnő gyermek szappanom és más mosdó szappanaim 20 fillértől felfelé kaphatók.

TANÜGY.

A debreczeni ref. akadémia értesítője.

Beszámoló az 1901—902. tanévről.

Évről-évre várt vendégként jelen meg a nagy szünidőben a debreczeni főiskola akadémiai tanszakának értesítője. Nem száraz statisztikai adatok halmaza ez, hanem tudományos alaposággal, — nagy körültekintéssel készített évkönyv, melyben a laikus is gyönyörrel lapozgat.

Az ez évi 159 oldalra terjedő értesítőt dr. Öreg János akadémiai igazgató szerkesztette s mindjárt az elején a tu-

dós tanárnak igazgatói székfoglaló-beszéde köti le figyelmünket. A *tanulás módjáról* értekezik élvezetesen, sok-sok igazsággal s tudása teljes erejével. Meggyőző érvekkel tárja fel a sikertelen tanulás eredményét s feltárja leplezetlenül a sikertelenség okát. Vajha okulnának belőle az intézőkörök.

A testes értesítő pontosan beszámol az elmúlt tanév minden mozzanatáról. Mély részvétellel emlékezik meg dr. *Baczoni Lajos* jogtanár elhunytáról; megemlíti a pályázati eredményeket, melyből azt látjuk, hogy az ifjuság az elmúlt tanévben dicséretes munkásságot fejtett ki.

Végül a jövő iskolai évre vonatkozó adatokat közli. E szerint a teológiai és jogi-tanszakokra a jövő tanévre szeptember hó nyolcz első napjain tartatnak meg a beiratások. Egyéves önkéntesek október hó 1—8 napjain iratkozhatnak be. Bentlakás, tandíjkezdvevény, tápintézet stb. elnyerése iránt a kérvények szeptember 4-ig küldendőek be az illető szak dékáni hivatalához.

Az előadások az akadémia mind-egyik szakán szeptember hó 12-én veszik kezdetüket. A jogi alap- és államvizsgálatok szeptember 5-ikétől kezdődőleg tartatnak meg.

Az iparas tanonciskola helyisége. A debreczeni ipartestület a régen vajudó iparas tanonciskola helyiség dolgában újabb átíratban keresi meg a tanonciskolai felügyelő-bizottságot, hogy az sürgető indítványt terjesszen a városi tanács elé. Ugyanis már nagyon régen folyik szó arról, hogy az iparas tanonciskolának alkalmas helyiséget ad a város, de minden ide vonatkozó tanácskozás dacára mind ezideig nem határoztak semmit ebben a sürgető kérdésben. Az ipartestület átíratának most már remélhetőleg meg lesz a kívánt hatása.

A polgári iskola. Szeptember elsején már megnyílik *Debreczenben* a polgári iskola. A kereskedelmi akadémia helyiségében nagyban folynak az előkészületek a berendezés dolgában. A polgári iskola helyiségeit a második emeleten helyezik el, amennyiben a beiratkozók igen tömegesen jelentkeznek és a két osztály aligha lesz elég a nagyszámu tanulók elhelyezésére. Így egy-egy osztályt több klaszusra oszt a kereskedő társulat. Az első év ilyen nagy sikere biztosítja, hogy mily nagy szükség volt a polgári iskola felállítására.

MULATSÁG.

Nyári táncestély. A debreczeni czipész- és csizmadia munkások és kisiparosok szakegylete f. évi augusztus hó 23-án tartja meg szokásos nyári táncestélyét. Az érdeklődő közönséget előzetesen is értesíteni kívánja a rendezőség. A meghívók a napokbao küldetnek szét.

Műkedvelő előadás. A helybeli asztalos-segégekből alakult műkedvelőtársaság augusztus hó 2-án tánczvizsgálommal egybekötött műkedvelő-előadást rendez

a Margit-fürdő disztermében. Az érdekesnek ígérkező előadásra már szét is küldték a meghívókat. A műkedvelők *Lukácsy Sándor* kitűnő népszínművét „*A vereshajut*” adják elő, melyből már szorgalmasan folynak a próbák. Az előadást egy *történelmi némaképlet* előzi meg. Jegyek előre válthatók *Szabó István* papírkereskedésében, *Wojta Géza* elnöknel s a rendező-bizottság tagjainál. A mulatságon *Kiss Béla* zenekara huzza a talp alá valót.

SZÍNHÁZ és MŰVÉSZET.

— **(Niobe.)** A *Vigszínház* művészei másodsor is felkeresték *Debreczent*. Ma este tartják első előadásukat a városi színházba „*Niobe*”-t mutatják be fényes szereposztással. Holnap *Bródy Sándor*, a nagynevű író, szenzációs erkölcsrajza „*A dada*” kerül színre. A jegyváltó iroda *László Albert* és társa könyvkereskedése ez uton is tudatja a közönséggel, hogy a július 19.-re váltott jegyek a mai „*Niobe*” előadásra s a 20.-ra belyegyzett jegyek, a holnapi estre érvényesek,

TÁVIRATOK.

A miniszterelnök Bécsben.

Bécs, július 22. (*Saját tudósítónktól.*) *Szell Kálmán* miniszterelnök ma reggel ideérkezett.

Óriási árviz.

Máramaros-Sziget, július 22. (*Saját tudósítónktól.*) Az *izavölgyi* járásban iszonyu vihar és felhőszakadás pusztított *Dragomérfalva* községben és vidékén. Éjjel tört ki a vihar, a melyet még sokkal veszesebbé tett a félrevert harangok zugása. Az *Iza* folyó partján levő házakból, tartva az újabb áradástól, jajveszékelve hurczolkodott ki a szegény nép s nem hiába, mert a hirtelen megnőtt víz ismét elpusztította az alacsonyabban fekvő épületeket és az ugysis sokat vesztett népnek kiszámíthatatlan károkat okozott. A gyors kiköltözködés alkalmával több sérülés is történt.

A trónörökös vadászberlete.

Máramaros-Sziget, jul. 22. (*Saját tudósítónktól.*) *Ferencz Ferdinánd* főherceg, a ki nagy barátja a vadászatoknak, szintén bérelt vadászterületet Máramarosban, mint *József* Ágost főherceg. A trónörökös a kincstártól a taracvizi *Bruszturától* *Királymezőig* húzódó vadászterületet bérelte ki és már ez év őszén vadásztársaival meglátogatja Máramarost és vadászatokat rendez a vadászterületen. Máramarosban nagy örömet okozott az a hír, hogy a trónörökös is vadászterületet bérelt és épen ezt a szép vadászterületet szerezte meg.

Rémes katasztrófa a tengeren.

Hamburg, július 22. A *Primus* gőzöst holnap estére valószínűleg kiemelik a vízből és ez alkalommal bizonyára sok holttestet fognak találni. A halottak száma még nincs kiderítve. Az adatok 60 és 70 között ingadoznak. A sebesül-

IGLÓFÜRED

KLIMATIKUS GYÓGYHELY Szepesmegyében, Igló város határában, 580 m., a tenger színe fölött.

ÉS GYÓGYFÜRDŐ

Évad. május 15-től október 1-ig.

NYARALÓHELY,
MELEGFÜRDŐK,
Fenyő- és kádfürdők.

Napi szobaárak 1 k.-tól 8 koronáig. Heti szobaárak 7 k.-tól 38 koronáig.

PENSIO

Czél szerűen berendezett hidegvizgyógyintézet.

Vasúti állomás IGLÓ (Kassa-Oderbergi vasut.) Bérkocsi- és társaskocsi összeköttetés. Posta- és Távirdaállomás helyben.

Felvilágosítással szolgál a fürdőgondnokság Iglófűreden.

A szobaárba egy teljesen felszerelt ágy ágyneművel értendő.

Katonai ügyekben

ha törvényes jogcímen alapulnak, pl. reklamáció mint családfentartó, öröklött mezőgazdaság birtokosai kivételes szabadságolások, kivételes nősülési engedélyék, önkéntesi, sorozási, utlevél, illetőségi és tisztai ügyekben a leglelküsemretesebben jár el, jogtanácsosa útján szerzi be a hozzá való okmányokat.

Katonai ügyvivőség.

Budapest, VIII., József-körút 22. szám.

Egyetlen nyilvános megbízható katonás iroda. Tessék a címre ügyelni s min. című vállalatokkal össze nem éveszten.

Zenheféle Barátital

legjobb gyomorerosító növény kivonat
főraktára

CZEGLÉDI és POLGÁRNÁL.

Hirdetések (a „Szabadság“ politikai napilap számára)

jutányos áron felvétetnek.

Felvilágosítás

vagyon, család vagy magán személyről bárhol is lelkiismeretesen és bizalommal teljesít:

A. WOLFFSKY, Berlin

N. 37. tudakozó intézete.

o o o o o Alapítva 1884-ben. o o o o o

**Balkénes
iszapfürdő**

lithimnos forrása.

Páratlan gyógyhatásu

VESE-, HÓLYAGBAJOK-nál
ÉS KÖSZVÉNYNÉL. o o o

Kénes, nemkülönb

o ritka gyógyerejű o

MOÓRFÜRDŐI

a legjobb eredménnyel használtatnak eszes bántalmaknál
o o o o és női bajoknál. o o o o

Villanyosfény- és vil-

lanyos vízfürdőiben,

továbbá hidegviz-

gyógyintézetében az

IDEGBAJOSOK ÉS

IDÜLT IZZADMÁNYOKBAN

szenvedők találnak

o o gyógyulást. o o

Teljes penzió (lakás, kénesfürdők

használata és étkezés) napi 5 koronától feljebb. Munkás sanatoriumban

(lakás, kénesfürdők használata és

étkezés) napi 2 koronáért. Egy re-

kesz lithimnos savanyúvíz 25 és fél

o o literes üveggel 5 korona. o o o

Zacherlin

Kapható Debreczenben: Bán László, Csanak József, Csillag József, Csicsó Lajos, Deutsch Lajos, Félégyházi János, Jóna és Jóna, Fritsch Károly, Ganovszky Lajos, Geréby Fülöp, Göczey István, Havas József, Hirsch Ferencz, Jánossy Béla, Klein Bernát, Krausz J. Bernát, Kohn H., Komlóssy Lajos, Kondor J. és fiai, Kontsek Géza, Kornhoffer József, Kovács Mihály, Lindenfeld J. Jenő, Lusztig Károly, Lusztig és Bán, Mayer József, Neumann és Weisz, Parti Ferencz, Rickl J., Zelmos, Ifj. Rózsa Lajos, Rosenfeld R., Rosenthal Dániel, Rosenthal Sándor, Róth Antal, Roth Ignác, Szent Királyi Tivadar, Tóth Kálmán, Térei J., Váray József. **B.-Ujfalu:** Ifj. Weiszberger Ignác. **Er-mihályfalva:** Lévay Veneze, Grósz Samu, Pollák Mórész. **H.-Böszörmény:** Gemeinbeck József. **H.-Nánás:** Slachta János. **H.-Szoboszló:** Körner Béla. **T.-Füred:** Kohn Jakab, Weizsmann József, Kiss Géza Ernő.

Debreczen, nyomtatott László József könyvnyomdájában.